

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýľovou, Ph.D ve věci

žalobkyně: **M. D. V. G. D. N.**
státní příslušnost X
t. č. pobytem X
zastoupena advokátkou Mgr. Pavlínou Zámečnickovou
sídlem Milady Horákové 1957/13, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 5. 2020, č. j. OAM-198/ZA-ZA11-P06-2019-I.,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 28. 5. 2020, č. j. OAM-198/ZA-ZA11-P06-2019-I., **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 3 400 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokátky Mgr. Pavlíny Zámečnickové.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně podala žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 5. 2020, č. j. OAM-198/ZA-ZA11-P06-2019-I (dále též jen „napadené rozhodnutí“). Tímto rozhodnutím žalovaný neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o azylu“).

II. Napadené rozhodnutí a související skutkové okolnosti

2. Žalobkyně požádala o mezinárodní ochranu v únoru 2019 spolu s manželem a dvěma dětmi. Do ČR přicestovala se synem čtyři dny před podáním žádosti. Manžel s dcerou přicestovali již v listopadu 2018. Za důvod podání žádosti označila obavy o své zdraví a zdraví svého syna. Ve Venezuele se ji pokusili zabít, protože nepodporuje současnou vládu a neúčastnila se demonstrací. Kromě toho tam nefunguje zdravotní ani sociální systém.
3. V rámci pohovoru žalobkyně dodala, že ve vlasti neměla problémy v běžném životě, ale v tom pracovním. Uvedla, že měla soukromou laboratoř, o které se dozvěděli nějakí lidé, kteří tam přišli a ukradli jí elektroniku. Přitom jí přiložili zbraň k hlavě. Stalo se to v říjnu 2018. Žalobkyně si myslí, že se jednalo o lidi z nemocnice, kde předtím pracovala. Jednalo se o státní nemocnici, takže to byli lidé kolem současné vlády. Tu žalobkyně nepodporuje. Nutili jí, aby se účastnila provládních pochodů, což odmítla. Kvůli tomu na ní vyvíjeli nátlak. Nechtěli jí přidělovat práci, neplatili jí mzdu a nedávali jí poukazy na potraviny. Chtěli jí donutit, aby z práce odešla. Vinili ji z pozdních příchodů a špatného zacházení s pacienty. Tento problém řešila s právníkem a přes ministerstvo v Caracasu. Následně jí mzda začala být opět vyplácena. Jiné problémy v zaměstnání neměla.
4. K projevům svých politických názorů žalobkyně uvedla, že se v roce 2018 účastnila pěti opozičních demonstrací. Organizovala je městská správa. Nosila čepici, aby ji nebylo poznat. Když viděla, že se schyluje k nepokojům, šla domů. Problémy v práci spojuje právě s jejím protivládním názorem a účastí na těchto demonstracích.
5. Žalobkyně z práce odešla před pěti lety na vlastní žádost a otevřela si soukromou laboratoř, kde v roce 2018 došlo k zmiňovanému přepadení. Vzali jí počítač a mobil. Přístroje ne. Neví, co to bylo za lidi. Obrátila se i na policii, ale žádné vyšetřování neprobíhalo.
6. Žalobkyně také uvedla, že jejího syna jednou chytly a odvezly armádní složky. Později upřesnila, že jej neodvedly, protože se schoval. Odehrálo se to na střední škole. Vyšlo nějaké nařízení, že Národní garda odvádí mladé muže věku jejího syna. Vzhledem k tomu, že odvedli synovy kamarády, on se schoval do nějakého auta. Od té doby již nevycházel z domu. V odpovědi na další otázku však žalobkyně uvedla, že syn chodil pouze do školy a domů. Následně opět uvedla, že její syn do školy nechodil. Pak upřesnila, že syna schovala do auta ona. Později již syna nikdo nehledal.
7. Žalovaný neshledal obavy žalobkyně z pronásledování důvodnými. Žalobkyně ve vlasti nevyvíjela žádnou činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, za kterou by byla pronásledována. Žalovaný konstatoval, že výpověď žalobkyně shledal naprosto nevěrohodnou a zcela zjevně účelovou. Za skutečný motiv opuštění vlasti označil snahu o legalizaci pobytu.
8. Následně poukázal na některé nesrovnalosti ve výpovědi žalobkyně. Při poskytnutí údajů k žádosti uvedla, že ve vlasti nebyla politicky aktivní. K důvodům žádosti sdělila, že se ji

v práci pokusili zabít, protože se neúčastnila mítinků ani pochodů. V následném pohovoru však již o žádných obavách ze zabití nemluvila a tvrdila, že problémy měla kvůli své účasti na opozičních demonstracích. Tyto demonstrace přitom dle ní byly legální. Neexistuje žádný logický důvod, proč by kvůli účasti na nich měla mít žalobkyně problémy. Nevysvětlila, jak by se zaměstnavatel o její účasti na demonstracích dozvěděl. Neměla na nich žádnou významnou funkci. Ani netvrdila, že by v této souvislosti měla jakékoliv problémy se státními orgány.

9. K tvrzeným problémům v zaměstnání žalobkyně žalovaný uvedl, že ty se jí podařilo vyřešit s pomocí ministerstva. Oprávněnost výtek zaměstnavatele k její práci žalovaný nemůže hodnotit. Nelze vyloučit, že byly namístě. Tyto problémy dle žalovaného nevedly k odjezdu žalobkyně z Venezuely.
10. Pokud jde o přepadení v laboratoři, které žalobkyně spojuje se svým opozičním politickým názorem, žalovaný to označuje za účelovou spekulaci. Žalovaný nepopírá, že loupežné přepadení bylo nezákonným jednáním, nelze však tvrdit, že by za ním stály venezuelské státní orgány. Pokud by venezuelské úřady skutečně měly zájem perzekuovat žalobkyni a její rodinu, zvolily by k tomu účinnější prostředky. Proti nezákonnému jednání neznámých osob se žalobkyně měla bránit pomocí dostupných prostředků vnitřní ochrany.
11. Kromě toho žalovaný poukázal na to, že přestože žalobkyně měla problémy již od roku 2017, resp. 2018, Venezuelu opustila až v únoru 2019. Z toho žalovaný dovozuje, že skutečný motiv k odjezdu z vlasti byl jiný, než údajné pronásledování. Navíc žalobkyně neměla žádné problémy s vycestováním.
12. Ve vztahu k § 12 písm. b) zákona o azylu žalovaný zdůraznil, že žalobkyně netvrdila, že by ve vlasti měla problémy pro některý z azylově relevantních důvodů. S relevantními tvrzeními se žalovaný zabýval ve vztahu k § 12 písm. a) zákona o azylu. Na tuto část odůvodnění odkázal. Dodal, že důvodem pro udělení azylu podle předmětného ustanovení nemůže být legalizace pobytu ani ekonomické problémy ve Venezuele. Zároveň poukázal na rozpory ve výpovědi žalobkyně a jejího syna ohledně tvrzení o pokusu vojenské správy jej odvést.
13. K neudělení humanitárního azylu žalovaný konstatoval, že v případě žalobkyně neexistuje žádný důvod hodný zvláštního zřetele. Z informací o zemi původu sice plyne, že v zemi je hospodářská krize, se kterou souvisí problémy se zásobováním léků a potravin. Žalobkyně však neuvedla, že by se jí tato krize jakkoli dotkla. Nezmínila žádné potíže plynoucí z nedostatku potravin či jiných základních životních potřeb. Netvrdila ani žádné ekonomické či zdravotní problémy. Žalobkyně proto nespadá mezi ohrožené obyvatele.
14. Neudělení doplňkové ochrany žalovaný podložil podobnými důvody jako neudělení azylu. S odkazem na informace o zemi původu dodal, že si uvědomuje současnou politickou krizi ve Venezuele. Zopakoval, že žalobkyně v minulosti žádné konkrétní problémy neměla ani nečelila jakékoli represí ze strany státu.

II. Obsah žaloby

15. Proti napadenému rozhodnutí podala žalobkyně včasnou žalobu. Poukázala na to, že její problémy ve vlasti úzce souvisí s problémy jejich rodinných příslušníků. Je proto nutné je posuzovat ve vzájemném kontextu.

16. Žalobkyně namítá, že žalovaný bagatelizoval její politické aktivity a související problémy, v důsledku čehož pak dospěl k nesprávnému závěru, že žalobkyně ve vlasti neuplatňovala politická práva ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu. Pro možnost udělení azylu přitom nerozhoduje forma politické aktivity ani její intenzita. I odmítání volit je uplatňováním politických práv. Žalobkyně se navíc účastnila demonstrací. Z hlediska zastávání politických názorů podle § 12 písm. b) zákona o azylu navíc není podstatné, zda žadatel určité politické názory skutečně má, ale to, zda mu je původce pronásledování připisuje. Existence odůvodněného strachu z pronásledování zároveň nemusí nutně vycházet z osobních zkušeností žadatele, ale také ze zkušeností osob v obdobném postavení.
17. Žalovaný zcela nedůvodně považuje tvrzení žalobkyně o přepadení v laboratoři a jeho spojitosti s opozičním politickým názorem žalobkyně za spekulaci. Je to však žalovaný, kdo své závěry zakládá na spekulacích. Měl je přitom opírat o informace o zemi původu, které si shromáždil.
18. Žalobkyně nesouhlasí se způsobem, jakým žalovaný hodnotí její věrohodnost. Její tvrzení žalovaný označuje za obecná a neurčitá, neuvádí však, v čem konkrétně. Sám žalovaný měl přitom žalobkyni vést k tomu, aby své výpovědi specifikovala, měl-li za to, že jsou moc obecné. Namísto toho žalovaný pouze účelově hledá rozpory. Jednotlivé incidenty, o kterých žalobkyně mluvila, se přitom nestaly pouze jí, ale také jejím dítětem a manželovi. Každý z nich mluvil o svých problémech individuálně a s ohledem na to, co považoval za důležité.
19. Některé z nesrovnalostí, které žalovaný ve výpovědi žalobkyně našel, mohlo způsobit nepřesné tlumočení. Při azylovém pohovoru tlumočnick netlumočí simultánně. Předkládá až celou odpověď žadatele na položenou otázku. Pokud žadatel odpovídá dlouho, může se stát, že tlumočnick nepřeloží všechno, nebo dojde ke zkreslení informací. V případě žalobkyně navíc netlumočil soudní tlumočnick, přestože jich je v ČR k dispozici několik. Žalovaný neprovedl pohovor s žalobkyní řádně. Položené otázky nesměřovaly ke zjištění rozhodných skutečností, ale k znevěrohodnění žalobkyně. Při posuzování věrohodnosti měl žalovaný nejprve jasně identifikovat ta tvrzení, která považuje za nevěrohodná a svůj závěr řádně zdůvodnit. Sporné informace měl podrobit testu pravděpodobnosti.
20. Žalobkyně dále rozporuje úvahu žalovaného o tom, že pokud by byla pro venezuelské orgány zájmovou osobu, neumožní jí ze země bez problému vycestovat. Podle žalobkyně nelze bez dalšího tvrdit, že legální vycestování ze země automaticky snižuje pravděpodobnost pronásledování. Vysoký počet žádostí venezuelských občanů v EU svědčí o tom, že tamní režim buď nedokáže, nebo nechce zabránit svým občanům vycestovat ze země.
21. V dalším bodu žalobkyně namítá, že její vycestování by v důsledku aktuální bezpečnostní situace bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR, zejména právem na život a právem nebýt podroben špatnému zacházení. Veškeré dostupné zprávy o Venezuele, včetně těch, které shromáždil žalovaný, shodně potvrzují existenci hluboké humanitární krize. Dochází tam k bezprecedentnímu porušování lidských práv, včetně těch nederogovatelných. Tyto zprávy dokládají, že návrat žalobkyně do Venezuely není možný a představoval by porušení zásady *non – refoulement*. Dokonce i Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky („UNHCR“) vyzval státy, aby nevracely Venezuelany do vlasti. Ve Venezuele panuje vysoká kriminalita a její obyvatelé se dennodenně potýkají s nedostatkem potravin

či základních léků. Je tam vysoká inflace. Bezpečnostní složky tvrdě potlačují jakýkoliv projev opozice. Situace se tam neustále zhoršuje.

22. Uvedené problémy plynoucí z rozsáhlé humanitární krize jsou podle žalobkyně důvodem, pro který jí žalovaný měl udělit humanitární azyl. Odůvodnění napadeného rozhodnutí je ve vztahu k humanitárnímu azylu nepřezkoumatelné.

III. Vyjádření žalovaného

23. Žalovaný ve svém vyjádření poukázal na to, že žalobkyně často uváděla protichůdné informace. Rozporné informace přitom snižují její věrohodnost. Tvzení, že byla ve vlasti pronásledována, je nepodložené a účelové. Se státními orgány dle svých slov žádné problémy neměla. Pokud pociťovala strach o život, mohla vyhledat ochranu příslušných orgánů v zemi původu.
24. Nedůvodná je také námitka žalobkyně, že jí žalovaný pokládal pouze obecné otázky a nezjišťoval detaily, i to, že k nesrovnalostem mohlo vést nepřesné tlumočení. Žalobkyně souhlasila s protokolem, podepsala jej a odmítla také právo na jeho zpětné přetlumočení.
25. K námitce týkající se neudělení humanitárního azylu žalovaný uvedl, že na něj není právní nárok Jeho udělení je na místě např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných nebo u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory. U žalobkyně takové důvody neshledal.

IV. Posouzení věci krajským soudem

26. Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo, a to v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán. Vzhledem k tomu, že soud shledal takové vady rozhodnutí, pro něž lze rozhodnout bez nařízení jednání (§ 76 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), jednání nenařizoval.
27. Žaloba je důvodná.

Hodnocení věrohodnosti žalobkyně

28. Proces rozhodování o žádosti o mezinárodní ochranu zahrnuje jednak zjištění skutkových okolností, které mohou představovat důkaz na podporu žádosti, jednak právní posouzení toho, zda jsou naplněny podmínky pro poskytnutí mezinárodní ochrany (viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 22. 11. 2012, ve věci M. M., C – 277/11, bod 64). Vzhledem k tomu, že žadatel o mezinárodní ochranu v mnoha případech z objektivních důvodů není schopen doložit či vyvrátit určité tvrzení přesvědčivým důkazem, individuální skutkové okolnosti vycházejí zpravidla toliko z jeho výpovědi (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, čj. 5 Azs 66/2008 – 70 nebo ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Azs 340/2018-68). Součástí zjišťování skutkových okolností je proto rovněž posouzení věrohodnosti tvrzení, na nichž stojí žádost o mezinárodní ochranu. Žalovaný tedy jednak může označit za nevěrohodná jednotlivá tvrzení žalobce a jednak může žalobce, resp. jeho výpověď, označit celkově za nevěrohodnou – to však pouze za situace, kdy by jako nevěrohodné byly hodnoceny relevantní aspekty jeho žádosti o mezinárodní ochranu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2019, č. j. 9 Azs 39/2019 – 77).

29. Jak shrnuje právní věta rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, „[z]ávěr správního orgánu o tom, že azylový příběh žadatele o mezinárodní ochranu či jeho část jsou nevěrohodné, je podmíněn důsledným přezkoumáním hodnověrnosti této výpovědi, na což by se měl zaměřit pohovor s žadatelem, a jeho výpověď by následně měla být řádně vyhodnocena dle obecně uznávaných indikátorů hodnověrnosti (věrohodnosti), jak jsou v podstatě shrnuty v čl. 4 odst. 5 směrnice 2011/95/EU. Mezi tyto indikátory hodnověrnosti patří zejména vnitřní a vnější konzistentnost žadatelovy výpovědi, otázka, zda je tato výpověď dostatečně konkrétní a její plausibilita ve světle relevantních informací o zemi původu.“
30. Hodnocení věrohodnosti výpovědi žadatele by z povahy věci mělo předcházet věcnému posouzení žádosti. Má-li totiž žalovaný pochybnost o věrohodnosti výpovědi nebo její částí, je důležité, aby v odůvodnění rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany jasně identifikoval, které části výpovědi žadatele považuje za nevěrohodné. Ty pak vyloučí z věcného posouzení žádosti. Aby napadené rozhodnutí bylo ve vztahu k otázce věrohodnosti žadatele přezkoumatelné, je nezbytné, aby žalovaný své závěry řádně odůvodnil konkrétními skutkovými zjištěními. Důležité také je, že pokud žalovaný zjistí ve výpovědi žadatele určité nesrovnalosti, musí mít žadatel možnost je vysvětlit (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2015, č. j. 4 Azs 71/2015 – 54, viz také čl. 16 směrnice č. 2013/35/EU).
31. Věrohodnost výpovědi žalobkyně je mezi stranami sporná. Žalovaný ji za věrohodnou nepovažuje. Právě na nevěrohodnosti výpovědi žalobkyně z velké části stojí závěry žalovaného o nedůvodnosti její žádosti o mezinárodní ochranu. Ve vztahu k posouzení věrohodnosti žalobkyně však krajský soud považuje napadené rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Posouzení věrohodnosti ze strany žalovaného totiž naprosto neodpovídá základním požadavkům plynoucím z výše odkazované judikatury.
32. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí především není zřejmé, zda žalovaný zpochybňuje celkovou věrohodnost žalobkyně anebo pouze její části, a které to konkrétně jsou. Žalovaný totiž v úvodu svého hodnocení, zda žalobkyně splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu uvádí, že její výpovědi shledal „naprosto nevěrohodnými a zcela zjevně účelově uvedenými“. Následně žalovaný poukazuje na to, že žalobkyně při poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu k otázce ohledně jejího politického přesvědčení uvedla, že nebyla politicky aktivní a k důvodům podání žádosti uvedla, že není pro současnou vládu a neúčastnila se mítinků ani pochodů. V rámci pohovoru ovšem tvrdila, že se účastnila pěti protivládních demonstrací. K tomu žalovaný zdůraznil, že tyto demonstrace organizovala městská správa, není proto žádný důvod, proč by žalobkyně v této souvislosti měla mít problémy. Žalobkyně byla pouze řadovým účastníkem demonstrací, nemohla se proto stát terčem zájmu státních orgánů. Její tvrzení o pronásledování kvůli politickým aktivitám žalovaný označuje za nepodložená.
33. Žalovaný tak v rámci jednoho odstavce na jednu stranu naznačuje nevěrohodnost výpovědi žalobkyně, na druhou stranu tuto výpověď věcně hodnotí. Takové odůvodnění je ale vnitřně rozporné. Není z něj totiž jasné, zda žalovaný zpochybňuje účast žalobkyně na demonstracích, anebo pouze spojitost jejích problémů s projevem politického názoru.
34. Pokud jde o samotnou účast na demonstracích, krajský soud zde žádný rozpor nevidí. To, že žalobkyně na otázku jejího politického přesvědčení uvedla, že nebyla politicky aktivní,

mohlo být pouze výsledkem nepochopení otázky a její odpověď mohla mířit k politické aktivitě ve formě členství v politické straně. A to, že k důvodům podání žádosti žalobkyně uvedla, že není pro současnou vládu a neúčastnila se mítinků ani pochodů, se zase mohlo týkat neúčasti žalobkyně na provládních shromážděních. To ostatně žalobkyně tvrdila i v rámci pohovoru, když uvedla, že ji nutili, aby se účastnila pochodů, ale ona nechtěla. Tyto odpovědi tedy nemusí nutně odporovat pozdějšímu tvrzení žalobkyně o účasti na protivládních demonstracích. Stejně jako žalovaný, i krajský soud může v tomto ohledu pouze spekulovat, jak žalobkyně myslela své odpovědi v rámci poskytnutí údajů. Způsob, jakým s ní žalovaný vedl pohovor, totiž nevede ke zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a věrohodnost žalobkyně nelze na základě obsahu tohoto pohovoru řádně posoudit.

35. Aby žalovaný mohl účinně zpochybnit věrohodnost výpovědi žalobkyně ohledně její účasti na demonstracích, měl jí pokládat doplňující dotazy například ohledně místa a času konání, jejich průběhu, cílů, účastníků apod. Zároveň bylo nutné, aby žalovaný žalobkyni umožnil na zjištěné rozpory reagovat ještě před vydáním napadeného rozhodnutí. To však neudělal.
36. Co se týče spojitosti problémů žalobkyně v práci či jejího přepadení v laboratoři s projevem jejího politického názoru, to už není otázkou hodnocení věrohodnosti žalobkyně, ale otázkou existence příčinné souvislosti (kauzálního nexu) mezi pronásledováním a azylově relevantním důvodem. Žalobkyně poskytla žalovanému toliko své domněnky či názor na to, co bylo důvodem problémů, kterým ve vlasti čelila. Zda jsou tyto domněnky opodstatněné, mohl žalovaný hodnotit až poté, co řádně posoudí věrohodnost žalobkyně. A měl tak činit na základě kontextu výpovědi žalobkyně a informací o zemi původu.
37. A pokud jde o rozpory ve výpovědi žalobkyně a jejího syna týkající se snahy o jeho vojenský odvod z areálu školy, žalovaný jenom konstatuje konkrétní nesrovnalosti, aniž by hodnotil, zda zpochybňuje, že se celý tento incident odehrál, anebo zda zpochybňuje to, zda se odehrál způsobem, jakým jej žalobkyně popisovala.
38. Je pravdou, že ve výpovědi žalobkyně lze nalézt významné rozpory, které by v případě řádného vedení pohovoru mohly vést k její celkové nevěrohodnosti. Žalobkyně například uváděla, že soukromou laboratoř si otevřela před pěti lety (s ohledem na datum konání pohovoru tedy v roce 2014). Zároveň však tvrdila, že v jejím předchozím zaměstnání jí nevypláceli mzdu za rok 2017. V té době ale již měla pracovat v laboratoři. Není tedy zřejmé, kdy přesně žalobkyně odešla ze své předchozí práce a zda jsou tedy věrohodná její tvrzení o problémech v zaměstnání, případně zda by s ohledem na plynutí času mohla existovat spojitost mezi těmito problémy a přepadením žalobkyně v její laboratoři.
39. Žalobkyni lze nicméně dát za pravdu v tom, že žalovaný se dopustil pochybení při ustanovení tlumočnice španělského jazyky pro konání pohovoru. Tlumočila paní E. K., která pro předmětný jazyk není tlumočnicí zapsanou na seznamu soudních tlumočnicků. Žalovaný se při jejím ustanovení opřel o § 24 v té době platného zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Ve správním spisu se nachází slib, který dotyčná složila podle § 6 odst. 2 uvedeného zákona. Postup podle § 24 zákona o znalcích a tlumočnících by však měl být ve správním řízení výjimkou. Toto ustanovení vymezuje tři situace, za kterých správní orgán může ustanovit tlumočnickem osobu, která není zapsaná do seznamu: a) není-li pro některý jazyk tlumočnick do seznamu zapsán; b) nemůže-li tlumočnick zapsaný do seznamu

úkon provést, anebo c) jestliže by provedení úkonu tlumočnickem zapsaným do seznamu bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady. Ze spisu však neplyne, že by v tomto případě vůbec nastala některá z uvedených situací. Žalovaný ustanovení tlumočnice nezapsané na seznam nijak neodůvodňuje. Na seznamu tlumočnicků do španělského jazyka je přitom zapsáno více než 100 osob. Jen stěží si proto lze představit legitimní důvod, který by žalovanému bránil v ustanovení tlumočnicka zapsaného na tomto seznamu. Žalovaný proto při ustanovení paní K. tlumočnicí pro pohovor s žalobkyní postupoval v rozporu se zákonem.

40. Otázkou je, zda toto procesní pochybení představuje natolik závažnou vadu, která by sama o sobě způsobovala nezákonnost napadeného rozhodnutí. Krajský soud se domnívá, že obecně se o takovou vadu nejedná (obdobně viz rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. 6. 2020, č. j. 43 Az 9/2019-38, bod 25). V okolnostech této věci však krajský soud toto pochybení považuje za natolik závažné, že ve spojení se způsobem, jakým žalovaný hodnotí obsah pohovoru s žalobkyní, tato vada mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí.
41. Stejná tlumočnice tlumočila i při pohovoru manžela žalobkyně. Přítomný právní zástupce v závěru pohovoru vznesl výhrady ke kvalitě tlumočení. Pohovor žalobkyně sice neprobíhal v přítomnosti právního zástupce, který by případně mohl namítat kvalitu tlumočení. Krajský soud však přihlédl k tomu, že pochybnosti o přesnosti tlumočení konkrétní tlumočnice vyvstaly v souvisejícím řízení s manželem žalobkyně. Není proto rozhodné, že sama žalobkyně žádné výhrady neměla a protokol o pohovoru podepsala.
42. Za situace, kdy žalovaný postupuje v rozporu se zákonem při ustanovení tlumočnicka pro tak zásadní úkon, jakým je azylový pohovor, a zároveň existují pochybnosti o kvalitě tlumočení, jednoduše nemůže obstát závěr žalovaného o nevěrohodnosti žalobkyně s odkazem na existující rozpory v její výpovědi. Nelze totiž vyloučit, že tyto rozpory nezpůsobila nevěrohodnost žalobkyně, ale právě nepřesné tlumočení. To umocňuje i skutečnost, že žalovaný nedal žalobkyni žádnou možnost vyjádřit se ke zjištěným rozporům, například v rámci provedení doplňujícího pohovoru. Za těchto okolností krajský soud nemá možnost přezkoumat, zda je výpověď žalobkyně skutečně nevěrohodná nebo ne. Skutkový stav tedy zjistil žalovaný nedostatečně.

Posouzení přiměřené pravděpodobnosti pronásledování

43. Přestože výše uvedené vady stačí ke zrušení napadeného rozhodnutí, krajský soud považuje pro účely dalšího řízení za nezbytné se vyjádřit také ke způsobu, jakým žalovaný hodnotí důvodnost obav žalobkyně z pronásledování v případě návrtu do vlasti.
44. Podle § 12 zákona o azylu se cizinci udělí azyl, je-li a) pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování (mimo jiné) pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má.
45. Pojem uplatňování politických práv ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu je nutné vykládat v souladu s čl. 43 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Za politická práva a svobody tudíž musejí být pokládána politická práva ve smyslu hlavy druhé oddílu druhého Listiny (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8.

2008, č. j. 2 Azs 45/2008 – 67). Žalobkyně pak správně namítá, že za kritérium pro rozlišení, zda určité jednání představuje uplatňování politických práv, nelze brát intenzitu či rozsah výkonu těchto práv, ani společenský dopad takového jednání (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2014, č. j. 5 Azs 20/2014 - 44). Podstatné je, zda daná forma aktivity vyvolala pronásledování. Pro udělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu, na rozdíl od písm. b), zároveň nestačí pouze hrozba budoucího pronásledování. Žadatel musí být pronásledován již v momentu, kdy opouští zemi původu.

46. Podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu se liší. Pronásledován pro zastávání určitých politických práv a názorů může být i jednotlivec, kterému je určitý politický názor připisován původci pronásledování (čl. 10 odst. 2 směrnice č. 2011/95/EU, „kvalifikační směrnice“), což v případě § 12 písm. a) neplatí. Pojem politických názorů přitom zahrnuje zejména zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování a jejich politik nebo postupů, bez ohledu na to, zda žadatel podle dotyčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal [čl. 10 odst. 1 písm. e) kvalifikační směrnice]. Zastáváním politických názorů přitom může být i to, že se jednotlivec odmítne účastnit provládní demonstrace.
47. Pro posouzení odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu není podstatné, zda žadatel již určitou formu pronásledování prožil v minulosti. Posuzuje se budoucí hrozba pronásledování, která sice může, ale nutně nemusí vycházet z minulého pronásledování. (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2017, č. j. 1 Azs 227/2017-33 nebo ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018-47). Při tomto hodnocení se uplatní důkazní standard přiměřené pravděpodobnosti (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82).
48. Napadené rozhodnutí neobsahuje přezkoumatelné zdůvodnění týkající se neudělení azylu podle § 12 písm. a) ani podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Jak plyne z předchozí části tohoto rozsudku, spornou skutečností zůstává to, zda se žalobkyně v zemi původu účastnila protivládních demonstrací nebo ne. Posouzení této otázky je přitom podstatné, protože na ní závisí závěr, jestli žalobkyně uplatňovala politická práva.
49. Pokud by žalovaný považoval výpověď žalobkyně ohledně její účasti na demonstracích za věrohodnou, nemůže pak zjednodušeně a bez jakékoliv opory v informacích o zemi původu tvrdit, že tyto protesty byly legální, a proto neexistuje důvod, proč by žalobkyně měla mít jakékoliv problémy. Obzvláště pokud z informací o zemi původu, které žalovaný shromáždil, vyplývá, že ve Venezuele dochází k zastrasování a utlačování lidí kritizujících vládu a během posledních let došlo k zadržení tisíců účastníků demonstrací. Účast na povolené protivládní demonstraci tedy sama o sobě nevylučuje možnost, že se někdo stane terčem státních represí. Stejně tak nelze bez dalšího tvrdit, že pokud žalobkyně na demonstraci nezastávala žádnou významnou pozici, vylučuje to možný zájem státních orgánů o její osobu. To, že žalobkyně byla pouze řadovou účastnicí demonstrací, sice může snižovat pravděpodobnost, že by se dostala do hledáčku státních orgánů. Zda tomu tak ale skutečně je, musí žalovaný posoudit na základě informací plynoucích z aktuálních zpráv o zemi původu. Nikoliv na základě subjektivního hodnocení.
50. Až poté, co žalovaný řádně vyhodnotí, zda žalobkyně vůbec uplatňovala svá politická práva, může se zaměřit na to, zda problémy kterým čelila ona sama a její rodinní příslušníci, lze považovat za pronásledování a zda existuje příčinná souvislost mezi těmito problémy a výkonem politických práv žalobkyně.

51. Napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné, i pokud jde o posouzení obav žalobkyně z budoucího pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalovaný ve svém rozhodnutí toliko stručně odkazuje na své odůvodnění ve vztahu k neudělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Následně se vyjadřuje k tomu, že mezinárodní ochrana nemůže sloužit k legalizaci pobytu a to ani v případě obecně špatné ekonomické situace v zemi původu. Takové zkratkovité odůvodnění však s ohledem na různé podmínky pro udělení azylu podle obou ustanovení nemůže obstát.
52. Hodnotit přiměřenou pravděpodobnost budoucího pronásledování by žalovaný měl na základě tvrzení žadatele, která konfrontuje s informacemi o zemi původu. V napadeném rozhodnutí však jakákoliv konfrontace s informacemi o zemi původu zcela chybí. Přestože žalovaný shromáždil zprávy o Venezuele, při posuzování podmínek pro udělení azylu žalobkyni s nimi vůbec nepracuje. Jediné místo v celém napadeném rozhodnutí, kde žalovaný odkazuje na informace o zemi původu, je posouzení podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Zde však odkazuje pouze na obecné informace o politické a ekonomické krizi ve Venezuele, kterou ve vztahu k žalobkyni nepovažuje za relevantní důvod pro udělení doplňkové ochrany.
53. Takový postup by bylo možné akceptovat, pokud by žalovaný shledal výpověď žalobkyně celkově nevěrohodnou, v důsledku čehož by u ní neexistovaly žádné důvody, jejichž relevanci pro udělení mezinárodní ochrany by bylo nutné věcně posuzovat. Jak ovšem vyplývá z předchozí části tohoto rozsudku, takový závěr z napadeného rozhodnutí neplyne.
54. Přestože žalobkyně nebyla v minulosti zatčena, ani nečelila trestnímu stíhání, nevylučuje to odůvodněnost jejích obav z pronásledování. Jak plyne z výše citované judikatury, minulé pronásledování je sice významným, nikoliv však nutným indikátorem odůvodněnosti obav z pronásledování v budoucnosti. Ze shromážděných informací navíc plyne, že zásahy proti opozici zesílily v roce 2019, tedy poté, co žalobkyně Venezuelu opustila.
55. Stejně tak nelze bez dalšího tvrdit, že žalobkyně bez problémů z Venezuely vycestovala, a proto nejsou obavy z jejího návratu důvodné. Legální vycestování ze země původu dostatečně nesvědčí o nedůvodnosti obav žadatele z pronásledování. K tomu, aby žalovaný mohl vyvozovat závěry o neexistenci rizika pronásledování v případě bezproblémového vycestování žadatele ze země, by musel shromáždit relevantní informace, které tento jeho závěr podpoří. To však neudělal. Ze zpráv o zemi původu obsažených ve spisu tak například plyne, že mnozí představitelé opozice uprchli ze země z důvodu obav z pronásledování. Lze si totiž představit, že bude v zájmu režimu, který se snaží zastrášovat lidi s opozičním politickým názorem, aby se jejich představitelů „zbavil“ tím, že jim umožní vlast opustit.

Obecná bezpečnostní situace ve Venezuele

56. Námitka žalobkyně, podle které měl žalovaný k udělení mezinárodní ochrany přistoupit z důvodu celkově špatné bezpečnostní situace v zemi původu, je nedůvodná.

57. Žalovaný ve vztahu k posuzování důvodů pro udělení doplňkové ochrany nezpochybnil existenci politické a hospodářské krize ve Venezuele. Poukázal však na to, že žalobkyně v řízení neuvedla, že by se jí tato krize osobně jakýmkoliv způsobem dotkla. A v tom musí dát krajský soud žalovanému za pravdu.
58. Aby žadateli mohla být udělena doplňková ochrana, musí především tvrdit, že v jeho případě existují konkrétní důvody, pro které by mu po návratu do země původu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy v některé z podob podle § 14a odst. 2 zákona o azylu.
59. Nebezpečí, kterým je všeobecně vystaveno obyvatelstvo jednotlivé země nebo jeho část, sama o sobě nepředstavují konkrétní ohrožení, které by mohlo být hodnoceno jako vážná újma (bod 35 preambule kvalifikační směrnice). I z judikatury Evropského soudu pro lidská práva plyne, že obecně špatná situace v konkrétní zemi sama o sobě běžně nepostačí k porušení článku 3 Úmluvy. Muselo by jít o extrémní situaci obecného násilí (srov. rozsudek NA. proti Spojenému království, č. 25904/07, ze dne 17. 7. 2008, § 115). Ta bude obvykle existovat pouze v případě ozbrojeného konfliktu. Ve Venezuele ale ozbrojený konflikt neprobíhá.
60. Obecně neútěšná humanitární situace ve Venezuele vyvolaná tamní hospodářskou a politickou krizí sice může být lidsky pochopitelným důvodem pro opuštění země, sama o sobě však není důvodem pro udělení doplňkové ochrany. Obzvláště pokud žalobkyně v rámci pohovoru neuvedla jakýkoliv negativní důsledek této krize na její život. Na uvedeném nic nemění ani odkaz žalobkyně na stanovisko UNHCR k návratům do Venezuely. I pokud UNHCR státům doporučuje nenavracet občany Venezuely do vlasti, neznamená to, že by se všichni kvalifikovali pro udělení mezinárodní ochrany.

Humanitární azyl

61. Žalobkyně nedůvodně vznáší námitky také vůči neudělení humanitárního azylu. Humanitární azyl lze podle § 14 zákona o azylu udělit v případě hodném zvláštního zřetele. S žalobkyní sice lze obecně souhlasit, že humanitární katastrofa či neútěšná humanitární situace v zemi původu by v určitých případech mohla být považována za takový důvod. To nepopírá ani žalovaný ve svém vyjádření k žalobě.
62. I ve vztahu k humanitárnímu azylu však platí, že při posuzování, zda se o případ hodný zvláštního zřetele jedná, žalovaný vychází zejména z tvrzení samotného žadatele. V tomto případě ovšem žalobkyně netvrdila žádné skutečnosti, z nichž by bylo možné usuzovat, že by v jejím případě existoval důvod pro udělení humanitárního azylu. Žalobkyně sice při poskytnutí údajů k žádosti uvedla, že ve Venezuele není rozvinutý zdravotní systém, nejsou tam léky ani sociální zabezpečení. Neuváděla však, že by hospodářská krize měla podstatnější dopady na její život nebo že se jí a její rodiny jakkoliv dotkl nedostatek léků či potravin. Výslovně uvedla, že nestrádala a v obvyčejném životě problémy neměla. Žalovanému proto nelze oprávněně vyčítat, že žalobkyni neudělil humanitární azyl. Odůvodnění napadeného rozhodnutí není v otázce neudělení humanitárního azylu nepřezkoumatelné.

V. Závěr a náklady řízení

63. Z výše uvedených důvodů, které naplňují důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí bez jednání, tj. nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů, nedostatečné zjištění skutkového stavu, jakož i pochybení při provádění pohovoru s žalobkyní [§ 76 odst. 1 písm. a), b), c) ve spojení s § 78 odst. 1 s. ř. s.], soud žalobě vyhověl, napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm je žalovaný právním názorem krajského soudu vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
64. V dalším řízení bude povinností žalovaného provést s žalobkyní doplňující pohovor a na základě jeho výsledku posoudit věrohodnost výpovědi žalobkyně v souladu s výše uvedenými pravidly plynoucími z judikatury. Případný negativní závěr ohledně věrohodnosti výpovědi nebo její části bude muset žalovaný ve svém rozhodnutí řádně zdůvodnit. Poté žalovaný znovu a tentokrát řádně posoudí, zda žalobkyně splňuje podmínky pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Toto posouzení se bude opírat o obsah výpovědi žalobkyně, který vyhodnotí v kontextu informací plynoucích z aktuálních a relevantních zpráv o Venezuele.
65. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně byla ve věci úspěšná, proto jí vzniklo právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému. Ty sestávají z částky 3 100 Kč za jeden úkon právní služby zástupkyně žalobkyně Mgr. Pavlíný Zámečníkové, spočívajícího v přípravě a převzetí věci podle § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb č. 177/1996 Sb. („advokátní tarif“). K tomu je třeba připočíst paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu ve výši 300 Kč.
66. Krajský soud nakonec považuje za vhodné poskytnout účastníkům řízení vysvětlení týkající se změny v obsazení soudu a z toho plynoucí skutečnosti, že ve věci nerozhodovala samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D., jak byli účastníci řízení poučeni v průběhu soudního řízení, nýbrž samosoudkyně Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřlová, Ph. D. Změnou rozvrhu práce Krajského soudu v Brně č. 8 na rok 2021, která je dostupná též na www.justice.cz, totiž došlo s účinností od 1. 9. 2021 k zařazení naposled jmenované soudkyně do soudního oddělení 34 Az, do něhož je zařazena též samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D. Tato samosoudkyně je však t. č. dlouhodobě nepřítomná, a proto v této věci, která přišla na pořad jednání, rozhodovat nemohla.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 13. dubna 2022

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně